NHỮNG YÊU CẦU ĐẶT RA
ĐỐI VỚI NGƯỜI CÁN BỘ THƯ VIỆN THÔNG TIN HIỆN NAY

ThS. Ngô Thị Hồng Điệp

Vụ Thư viện

Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch

Khi cụm từ "bùng nổ thông tin" đã trở nên quá quen thuộc, khi mà mọi người gần như luôn ở trong tình trạng bão hoà thông tin thì việc tìm ra những thông tin cần thiết một cách nhanh nhất, chính xác nhất được xem là yêu cầu quan trọng trong cuộc sống hiện đại. Có nhiều kênh thông tin cho mọi người cập nhật: các phương tiện truyền thông, các cơ quan chuyên cung cấp thông tin theo yêu cầu (1080, các đường dây nóng…) và không thể không kể đến vai trò của các cơ quan thông tin thư viện.

Câu nói "cán bộ thư viện - linh hồn của thư viện" đã trở nên rất quen thuộc với tất cả mọi người khi muốn đề cập đến vai trò quan trọng của người cán bộ thư viện: cầu nối giữa bạn đọc và vốn tài liệu của thư viện. Nhưng nếu đặt câu hỏi: nếu để tìm kiếm thông tin, bạn sẽ nhờ sự tư vấn của cán bộ thư viện hay tìm kiếm sự trợ giúp từ các đại gia Google hay Wikipedia? Chắc không ít người chọn phương án sử dụng các công cụ tìm tin trực tuyến trên. Nếu như cho một công thức tìm nào đó vào Google thì có thể chỉ sau chưa đầy hai giây là bạn đã nhận được kết quả, nhanh gấp nhiều nhiều lần so với việc chúng ta nhờ một cán bộ thư viện hướng dẫn hay tìm giúp chúng ta một thông tin. Nhưng vấn đề đặt ra là trong vô vàn những thông tin nhan nhản trên mạng mà Google cung cấp, đâu sẽ là thông tin mà bạn thật sự cần, đâu sẽ là địa chỉ giúp bạn được đọc toàn văn một bài báo thay vì chỉ được tiếp cận vài dòng thông tin tóm tắt ngắn gọn? Lúc đó, hẳn những kiến thức chuyên môn của cán bộ thư viện sẽ giúp chúng ta tìm được câu trả lời. Có một câu nói như sau "Người cán bộ thư viện có thể không phải là người biết tất cả nhưng phải là người biết cách tìm ra mọi thứ nhanh nhất".

Bản thân câu nói trên đã thể hiện khá rõ trách nhiệm, và cũng đồng thời là thách thức đặt ra cho người cán bộ thư viện. Vậy, đứng trước đòi hỏi không ngừng thay đổi của xã

hội, của người dùng tin, người cán bộ thư viện hiện nay cần thể hiện được những năng lực nghề nghiệp gì?

Trình độ chuyên môn vững vàng là yêu cầu đầu tiên mà mọi cán bộ thư viện cần phải có để có thể chủ động giải quyết, xử lý mọi tình huống nghề nghiệp, hoàn thành tốt công việc. Tại thời điểm hiện tại, khi mà mọi lĩnh vực, mọi ngành nghề đều chịu sự tác động không nhỏ của công nghệ thông tin và truyền thông, khi mà con người đọc sách, báo in song song với việc truy cập các trang báo trực tuyến, đọc các cuốn sách điện tử, khi mà chỉ với một máy tính được kết nối mạng Internet, người đọc từ khắp mọi nơi trên thế giới có thể truy cập và sử dụng thành thạo kho tài liệu của một thư viện số, thiết nghĩ người cán bộ thư viện, ngoài việc quen với công việc của một thư viện viên trong một thư viện truyền thống thì cũng phải là một thành viên không thể tách rời của môi trường làm việc điện tử với trình độ, kiến thức nhất định về công nghệ thông tin và ngoại ngữ để có thể chủ động giải quyết những vấn đề liên quan đến công nghệ khi bạn đọc yêu cầu, nhất là khi không phải phần mềm thư viện nào cũng tỏ ra thân thiện và dễ sử dụng đối với bạn đọc.

Và với sự xuất hiện ngày càng nhiều của các nhóm đối tượng sử dụng thư viện đặc thù (người khuyết tật, những người không có điều kiện tiếp cận các dịch vụ thư viện, người dân ở vùng sâu, vùng xa…), nhu cầu của người dùng tin – người sử dụng thư viện ngày càng trở nên phong phú và chuyên sâu, đòi hỏi phải có những dịch vụ thư viện tương xứng. Do đó, một yêu cầu nữa đặt ra đối với các cán bộ thư viện là ***khả năng đánh giá chất lượng các dịch vụ thư viện cũng như nhu cầu của người dùng tin***. Làm được hai điều này nghĩa là người cán bộ thư viện đã nhìn nhận và đánh giá được mối tương quan giữa mức độ phát triển của xã hội và năng lực đáp ứng nhu cầu thông tin của thư viện mình để từ đó có những quyết sách phù hợp liên quan đến định hướng phát triển thư viện.

Khi mà văn hoá đọc đang bị văn hoá nghe nhìn lấn át, khi mà để có thể mua được một cuốn sách, nhiều người còn phải đắn đo, cân nhắc, khi mà không phải ai cũng được truy cập Internet, sử dụng máy tính để tìm kiếm thông tin, khi được chứng kiến những cụ già trầm ngâm đọc những cuốn sách cổ trong thư viện hay hình ảnh những em bé háo hức lắng nghe người lớn đọc từng trang sách trong cuốn truyện cổ tích thì hơn ai hết, cán bộ thư viện phải là người ***hiểu được giá trị thực sự của văn hoá đọc và biết cách đưa văn***

hoá đọc vào nhận thức của mọi người. Thay vì chỉ ngồi trông coi những tài liệu thư viện, thay vì chỉ cung cấp những dịch vụ thư viện truyền thống, cán bộ thư viện phải tự chủ động mang sách đến cho mọi người và thu hút ngày càng nhiều bạn đọc đến với thư viện. Chúng ta đã có một ngày 23/4/2011 – ngày hội Đọc sách với chủ đề "Đọc sách cho ngày mai" được tổ chức một cách thiết thực và ý nghĩa tại Văn Miếu – Quốc Tử Giám, thu hút được sự quan tâm của đông đảo người dân. Không chỉ là việc tổ chức những hoạt động, sự kiến như trên, cán bộ thư viện phải biết ***đa dạng hoá các dịch vụ thư viện hiện có***, trong đó, không thể không tính đến việc đa dạng hoá các dịch vụ thư viện trực tuyến để hấp dẫn bạn đọc.

Ngoài ra, tôi cho rằng ***cán bộ thư viện phải là người luôn chủ động tham gia vào quá trình học tập suốt đời***. Việc học tập suốt đời với người cán bộ thư viện có thể là việc học hỏi, tìm hiểu những công nghệ mới được áp dụng trong ngành thư viện hay tạo cho mình cách suy nghĩ, tiếp cận vấn đề mới, rèn luyện khả năng bắt kịp những ý tưởng mới hoặc đơn giản là việc tìm hiểu kiến thức của những ngành khoa học khác… bởi lẽ, cán bộ thư viện luôn là người tiếp cận với cái mới: thông tin mới, công nghệ mới, người dùng mới và những nhu cầu thông tin cũng luôn luôn mới. Nếu không thực sự thực hiện việc học tập suốt đời, cán bộ thư viện sẽ nhanh chóng trở nên lạc hậu trước sự phát triển của xã hội. Đồng thời, việc học tập suốt đời cũng sẽ giúp cho cán bộ thư viện có được các kỹ năng mềm thiết yếu: kỹ năng thuyết trình, đàm phán, kỹ năng tổ chức sự kiện, kỹ năng làm việc nhóm và làm việc độc lập, kỹ năng giao tiếp, xử lý tình huống, kỹ năng tiếp nhận và xử lý thông tin, kỹ năng chia sẻ và hợp tác…

Và sau cùng, nhưng cũng là quan trọng nhất đối với mỗi người cán bộ thư viện, đó là ***tình yêu nghề, sự tâm huyết với nghề và khát khao luôn mong muốn được phục vụ cộng đồng***. Đây là đòi hỏi mà không phải ai cũng có được khi mà cuộc sống còn bị quá nhiều yếu tố chi phối.

Với quá nhiều đòi hỏi, thách thức đặt ra cho người cán bộ thông tin thư viện trong giai đoạn hiện tại, thiết nghĩ sự thay đổi này cần phải là kết quả của sự hợp tác chặt chẽ và hiệu quả giữa đơn vị đào tạo với cơ quan tuyển dụng, với các tổ chức nghề nghiệp, cơ quan quản lý nhà nước trong lĩnh vực thư viện và hơn tất cả, nó phải xuất phát từ sự thay đổi về mặt nhận thức và cái **TÂM** của người làm nghề thư viện!